

CIVILA SAMHÄLLET UNDER ATTACK

– under en epok präglad av covid-19

OLOF PALME
INTERNATIONAL
CENTER

Rapportförfattare

FOTO: HEDVIG WINGBORG

Mats Wingborg

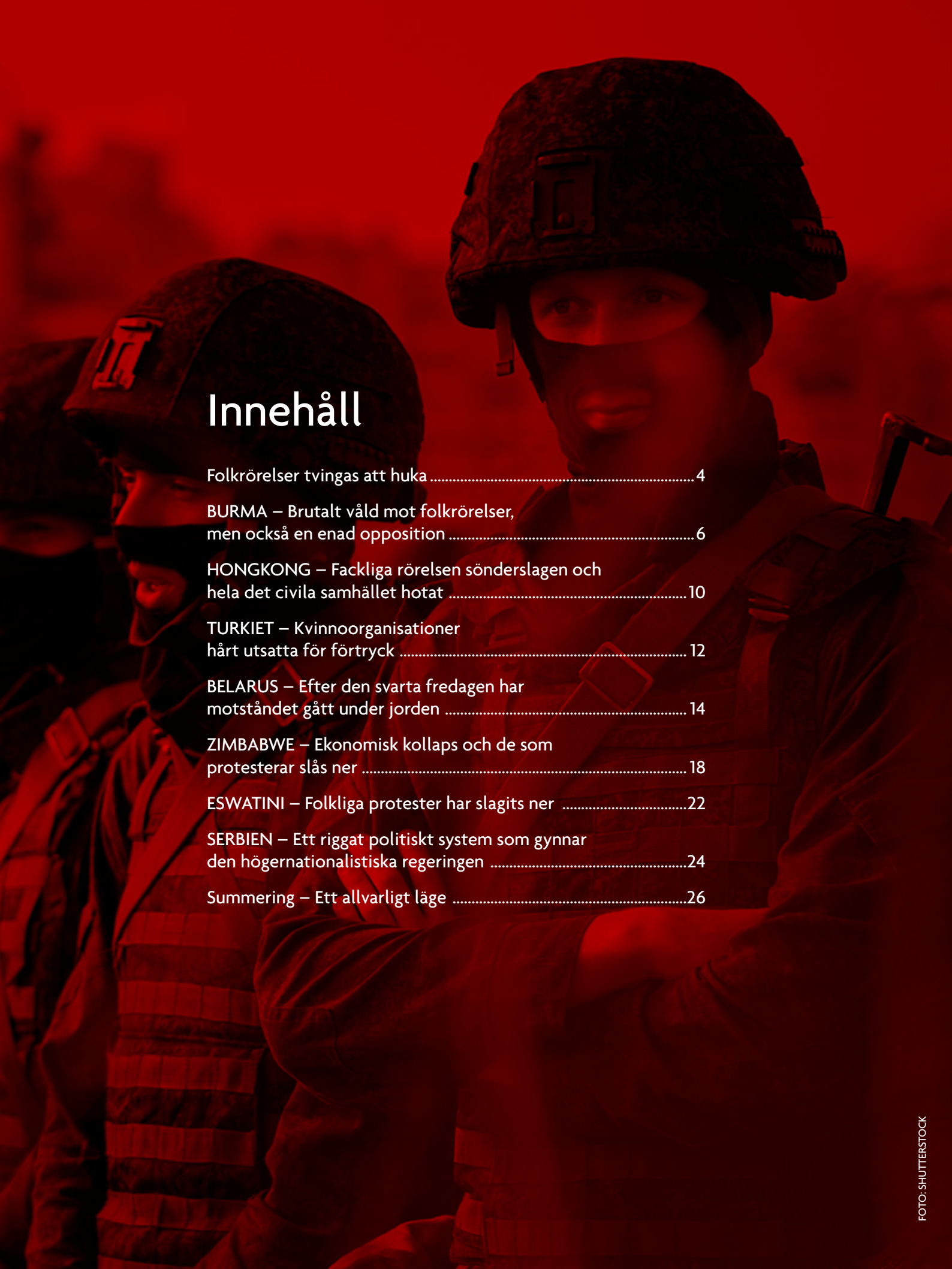
Frilansjournalist med inriktning på internationella frågor. Han har skrivit en rad böcker, skrifter och utredningar om den globala fackföreningsrörelsen. Vidare medverkar han återkommande i Dagens Arena.

Palmecentret är den svenska arbetarrörelsens samarbetsorganisation för internationell verksamhet och opinionsbildning. Centret arbetar tillsammans med 27 svenska medlemsorganisationer och 170 lokala och internationella partnerorganisationer i 30 länder. Medlemsorganisationerna utgörs till stor del av den svenska arbetarrörelsen.

Olof Palmes Internationella Center
Box 836 / Sveavägen 68, 101 36 Stockholm
Telefon: 08-677 57 70
E-post: info@palmecenter.se
www.palmecenter.se

TEXT: Mats Wingborg och Anna Sundström (slutord)
REDAKTÖRER: Dan Wergelius och Anna Wickman
LAYOUT: Lisa Jansson/Global Reporting
OMSLAGSBILD: Protester i Minsk 2020, Wikimedia Commons

Producerad 2021

Innehåll

Folkrörelser tvingas att huka	4
BURMA – Brutalt våld mot folkrörelser, men också en enad opposition	6
HONGKONG – Fackliga rörelsen sönderslagen och hela det civila samhället hotat	10
TURKIET – Kvinnoorganisationer hårt utsatta för förtryck	12
BELARUS – Efter den svarta fredagen har motståndet gått under jorden	14
ZIMBABWE – Ekonomisk kollaps och de som protesterar slås ner	18
ESWATINI – Folkliga protester har slagits ner	22
SERBIEN – Ett riggat politiskt system som gynnar den högnationalistiska regeringen	24
Summering – Ett allvarligt läge	26

Folkrörelser tvingas att huka

Det civila samhället är under attack. Utvecklingen går åt helt fel håll och i många länder är bilden mörk. Allt oftare skräms oppositionella till tystnad eller tvingas att gå under jorden. Flera auktoritära regimer har också utnyttjat covid-19 för att ytterligare tränga tillbaka civila samhället och folkrörelser. Trots motgångarna fortsätter de oberoende folkliga organisationerna sitt arbete. Fackliga ledare, företrädare för kvinnoorganisationer och organisationer för mänskliga rättigheter streftar vidare och vägrar att ge upp.

Under det senaste årtiondet har det civila samhället* trängts tillbaka. Ett växande antal stater har antagit nya lagar och ändrat myndigheternas praxis i syfte att inskränka folkrörelsernas möjlighet att verka. Formerna för hur det civila samhället strypts varierar mellan olika länder, men bland annat handlar det om att minska möjligheten för människor att delta i folkrörelser, att stoppa kritiska och oppositionella röster samt att självständigt kunna fatta beslut utan inblandning av staten. Ett annat typiskt kännetecken är att många stater förbjuder folkrörelser och oberoende grupper att ta emot ekonomiskt stöd från omvärlden, aktuella exempel på detta är Hongkong och Belarus.

Redan för ungefär tio år sedan uppmärksammades att tumskruvorna för det civila samhället höll på att skruvas åt i många delar av världen. I den globala debatten fick uttrycket "shrinking civic space" ett stort genomslag. Sedan dess har läget ytterligare förvärrats. Bland annat har den negativa utvecklingen förstärkts av den globala smittspridningen av covid-19. Många stater har utnyttjat pandemin för att strypa det civila samhället. I flera fall har stater utnyttjat pandemin och genomfört åtgärder riktade mot det civila samhället och yttrandefriheten som inte har haft något att göra med ansatserna för att minska smittspridningen.

En annan fråga är vad som händer när pandemin så småningom är över eller åtminstone ordentligt mildrad, kommer stater som förbjudit offentliga möten, manifestationer och demonstrationer att åter öppna samhället? Eller kommer man behålla restriktioner som inte längre behövs för att minska

smittspridningen i syfte att tysta det civila samhället? Det finns skäl att misstänka att många auktoritära stater kommer att behålla delar av restriktionerna i syfte att försvaga oberoende rörelser.

Det är mycket som står på spel. Ett starkt civilt samhälle är en förutsättning för en levande demokrati. När människor är aktiva i folkrörelser och politiska partier skapas möjligheter för människor att göra sig hörda. Folkrörelser skapar också kanaler mellan människor som är aktiva på gräsrotsnivå och politiska beslutsfattare på högre nivå.

Stater som stryper utrymmet för det civila samhället – eller håller tillbaka det civila samhället på en minimal nivå – utgör en del av en större trend som handlar om fler auktoritära regimer och en tillbakagång för den demokratiska idén. Detta större skeende finns skildrat i Palmecentrets rapport "Frihet i fara" (2020).

I denna uppföljande rapport sker en fördjupning inom ett av de områden som togs upp i den tidigare skriften, nämligen det minskande utrymmet för det civila samhället. I en rad texter ger vi dagsaktuell fakta och analys om vad som sker. Detta är också en kärnfråga för Palmecentret. Palmecentret samarbetar med och stödjer oberoende organisationer i omvärlden. Stödet går ofta till fackföreningar och partier inom arbetarrörelsen, men även till andra organisationer, som verkar för att stärka demokratin och efterlevnaden av mänskliga rättigheter. ■

** Civilsamhället definieras enligt Sveriges riksdag som en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen.*

Det civila samhällets utrymme i världen

3,4%

lever i öppna samhällen

Det råder frihet att bilda föreningar, arrangera offentliga möten etc. Staten bidrar aktivt till att skydda öppenheten.

9,3%

lever i samhällen med begränsat utrymme

Det råder frihet att bilda föreningar, arrangera offentliga möten etc. Staten tillåter ett fritt civilt samhälle, trots detta sker trakasserier och övergrepp mot människor som utnyttjar denna frihet.

18,3%

lever i inskränkta samhällen

På pappret råder frihet att bilda föreningar, arrangera offentliga möten etc. Samtidigt försöker makthavare att begränsa dessa friheter genom övervakning, byråkratiska trakasserier, förnedrande uttalanden etc

25,4%

lever i stängda samhällen

Det råder en fullständig nedstängning av det civila samhället både i lag och i praktiken. Den som försöker organisera underjordiska aktiviteter riskerar miss-handel, fängelse eller död.

43,6%

lever i samhällen utsatta för repression

Friheten att bilda föreningar, arrangera offentliga möten etc är starkt begränsat. Personer aktiva i civilsamhället som kritiserar makthavare riskerar övervakning, hot, misshandel, död och fängelse.

Protester i samband med presidentvalet i Belarus 2020.
FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

Källa: Monitor civicus, en statistiktjänst om utvecklingen av det civila samhället som drivs av den globala alliansen Civicus. För mer information: monitor.civicus.org.

VARNING! FRIHET I FARA – CIVILA SAMHÄLLEN

BURMA – brutalt våld mot folkrörelser, men också en enad opposition

– Den som öppet kritiserar militärstyret riskerar sitt liv. Trots det fortsätter protesterna i Burma. Flera av de folkrörelser som växte fram under åren av demokrati lever vidare även om deras verksamhet har blivit illegal, säger Paula Rasmusson, handläggare vid Palmecentret.

Den politiska utvecklingen i Burma var länge hoppfull. Under 2012 hölls ett första fritt val till parlamentet. Oppositionspartiet Nationella demokratiska förbundet (NDF) blev invalt och ledaren Aung San Suu fick en av platserna. Vid valet i november 2015 fick NDF en majoritet av platserna i parlamentet och makt att utse landets president. Äntligen såg det ut som om Burma skulle få en demokratisk utveckling och öppna sig för omvärlden. En konsekvens blev att mängder med nya folkrörelser bildades, inte minst nya fackliga organisationer. Många företag valde också att etablera sig i landet, inte minst textil- och klädindustrier som tidigare hade haft sin bas i Bangladesh, Kambodja och Thailand. På flera ställen öppnade nya ekonomiska frizoner där utländska företag kunde starta tillverkning till gynnsamma villkor. Dessa zoner som samlade många industriarbetare på avgränsade ytor blev också ofta centrum för gryende facklig organisering. Men även bland flera andra yrkesgrupper växte det tidigt fram fackföreningar, som bland taxichaufförerna.

Från 1962 till 2011 hade Burma styrts av militärjuntor och under några år därefter hade landet befunnit sig i gråzonen mellan demokrati och diktatur. Nu höll något nytt på att ske. De ökade kontakterna med omvärlden innebar också att många organisationer i omvärlden knöt kontakter med de spirande rörelserna i Burma. En av dessa organisationer var Palmecentret. Sedan länge hade Palmecentret haft kontakt med den burmesiska oppositionen som verkade i exil från Bangkok i Thailand, nu ersattes de kontakterna av samarbeten med folkrörelser inne i Burma.

Det första bakslaget kom 2017. I den burmesiska delstaten Rakhine hade den muslimska folkgruppen rohingyas länge utsatts för grovt förtryck. Nu angrep militären folkgruppen och satellitbilder avslöjade att

byar brändes ner. I hundratusental flydde rohingyas till grannlandet Bangladesh där stora flyktingläger upprättades. Den tidigare hyllade Aung San Suu Kyi, vid tidpunkten premiärminister, stoppade huvudet i sanden. Hon hade tidigare fått Nobels fredspris för sina insatser för demokrati i Burma, nu krävde röster från många länder att hennes pris borde dras in.

Nästa bakslag kom i februari 2021. Året innan hade NDF vunnit ett nytt parlamentariskt val. Den 1 februari skulle det nyvalda parlamentet samlas för första gången. Då genomförde militären en statskupp. Aung San Suu Kyi frihetsberövades liksom många andra politiker inom NDF. Militären slog också till mot oberoende folkrörelser. Ingen opposition tilläts. Flera fackföreningar och andra ideella organisationer, NGO:s, förbjöds. Ofta skylldes juntan på att de saknade en laglig registrering, men detta var förstås ett svepskäl eftersom det inte var möjligt att registrera organisationerna. Militärkuppen påverkade omedelbart Palmecentrets samverkan med fackföreningar, kvinnoorganisationer och andra rörelser som försvarar yttrandefrihet och mänskliga rättigheter.

– Plötsligt började det mesta handla om att skapa säkerhet, säger Paula Rasmusson, från Palmecentret.

Paula Rasmusson har kontinuerlig digital kontakt med flera av ledarna inom fackföreningar och andra folkrörelser i Burma och berättar om stämningsläget.

– Många är rädda. Och med rätta. Det är farligt att protestera. Sedan militärkuppen i februari har juntan fängslat över 6 000 aktivister och mer än 1 000 personer har dödats. Samtidigt finns många rutinerade ledare inom oppositionen, som av erfarenhet av den tidigare militärregimens diktatur vet hur man bedriver underjordisk organisering och hur de ska göra det svårt för militären att komma dem på spåren.

Den som öppet kritiserar militärstyret i Burma riskerar sitt liv. Trots det fortsätter protesterna.
FOTO: AXEL KRONHOLM

Men de flesta demokratiaktivister är unga och har inte samma erfarenhet av vardaglig kontroll och begränsning. Paula Rasmusson berättar att dagens unga generation är van vid ett alltmer öppet samhälle, där tillgången till nyheter och kommunikation är relativt fri och att du kan skriva och diskutera öppet på sociala medier.

– Nu är verkligheten plötsligt en helt annan. Och det accepteras inte på samma sätt av de unga, vilka istället för att hålla tyst, högljutt kräver sina rättigheter.

Militären i Burma har som alltid agerat brutalt, först mot folkgruppen rohingyas och nu när man attackerar demonstrationer och jagar oppositionella. En återkommande uppgift är att många soldater är drogpåverkade under aktionerna, förmodligen ett sätt att trubba av medkänslan för dem som förföljs.

Paula Rasmusson säger att de som bedriver underjordiskt motstånd inser att det kommer att ta tid att bryta den odemokratiska utvecklingen, för närvarande är militärens övermakt alltför stor. Men trots det finns det ljuspunkter.

– Oppositionen är idag mer enad än någonsin tidigare. En stor del av demokrati rörelsen har skapat en gemensam representativ församling. I den finns företrädare från alla landets större etniska grupper. Det är något nytt. Militären använder samma våld mot etniska minoriteter som mot människor som bär plakat på gatorna i landets största stad Rangoon. Det har fått människor att inse att de är utsatta för samma förtryck och att enda möjligheten att bjuda gemensamt motstånd. ■

BURMA (Formellt Republiken Unionen Myanmar)

Invånare: 54 miljoner (2019).

Folkgrupper: En majoritet är burmeser, därutöver lever shan, karen, rohingyas m.fl. i landet.

Officiellt språk: Burmesiska.

Religion: Nästan 90 procent är buddister, därutöver finns kristna, muslimer m.fl.

Största stad: Rangoon.

Huvudstad: Naypyidaw.

Yta: 676 588 kvadratkilometer.

Gini (grad av ojämlikhet, ju högre tal desto större klyftor): 30,7, vilket är en global mellanposition.

500

civila dödades i
militära konflikter
under 2020.

180

politiska fångar 2020.

Källa: Human Rights Watch
www.hrw.org

Rohingyafolket i delstaten Rakhine tvingades fly till grannlandet Bangladesh under den burmesiska militärens angrepp 2017.
FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

HONGKONG – fackliga rörelsen sönderslagen och hela det civila samhället hotat

– LO beklagar det demokratiska bakslaget i Hongkong och rasar över att en fri facklig organisation tvingas stänga ner, säger Åsa Törnlund, internationell sekreterare på LO dagen efter HKCTU:s besked om att lösa upp organisationen. Det har blivit alltför farligt att vara fackligt aktiv i Hongkong.

Sommaren 2020 antog Hongkong nya säkerhetslagar. Det gav staten nya verktyg för att krossa det civila samhället. Generalsekreteraren Lee Cheuk-ya i HKCTU, The Hong Kong Confederation of Trade Unions, har därefter dömts till fängelsestraff för att ha pratat vid möten som klassificerats som illegala. I en första omgång dömdes han till 14 månaders fängelse för att ha organiserat protestmöten den 18 och 31 augusti 2019, men ytterligare rättegångar väntar och straffen kan skärpas. Även HKCTU:s tidigare ordförande, Carol Ng, riskerar att hamna i fängelse. Hon sitter häktad och även för henne väntar en rättegång efter anklagelser om ”omstörtande verksamhet”. Mung Siu Tat, som fram till för några dagar sedan var organisationschef inom HKCTU har lämnat sitt uppdrag och flytt till Storbritannien. Wong Nai Yuen, som tagit över ordförandeskapet i organisationen, förklarar att hoten mot personer aktiva i HKCTU gjort det omöjligt att fortsätta med verksamheten.

När den tidigare brittiska besittningen Hongkong införlivades i Kina den 1 juli 1997 lovade regeringen i Peking en modell med ”ett land med två system”, det vill säga att organisations-, press- och yttrandefriheten i Hongkong skulle bibehållas liksom ett mått av lokal demokrati och självstyre. Det löftet överges nu i rask takt. Vad vi snarare beskådar är en förskjutning i riktning mot ”ett land med ett system”, det vill säga att de politiska villkoren i Hongkong blir allt mer lika dem i Fastlandskina.

Under de senaste åren har utvecklingen i Hongkong varit dramatisk. Under våren 2019 växte

protesterna i Hongkong. En utlösande faktor var ett förslag om att brottsmisstänkta i Hongkong skulle kunna utlämnas till Fastlandskina. Gång på gång slogs demonstrationerna brutalt ner av säkerhetspolisen. Kraven på stärkt demokrati och ett slut på polisvåldet blev allt viktigare.

På grund av pandemin 2020 avtog protesterna, men under sommaren antog trots det den Nationella folkkongressen i Peking en ny säkerhetslagstiftning för Hongkong. Lagen innebär den mest radikala förändringen för invånarna i Hongkong sedan kolonin återfördes till Kina för 23 år sedan. En av punkterna i lagen innebär att organisationer i Hongkong inte får ta emot ekonomiskt stöd utifrån.

Demokratirörelsen i Hongkong består av olika delar, men det är inte en hemlighet att flera av dem som deltagit i protesterna tillhört den oberoende fackliga rörelsen HKCTU. Organisationens bildades 1990 genom att en tidigare kristen fackförening breddade sin bas.

Svensk fackföreningsrörelse har, genom världsfacket – ITUC, sett sin systerorganisation växa sig allt starkare och mer självständig.

– Det är ett nederlag för både den internationella fackföreningsrörelsen och för det civila samhället i Hongkong att de nu tvingas att lägga ner, säger Åsa Törnlund från LO. ■

HONGKONG (en särskild administrativ region inom ramen för Folkrepubliken Kina)

Invånare: 7,5 miljoner (2019).

Folkgrupper: Drygt 90 procent är kineser (hangruppen), därutöver finns filippinare, indoneser, nepaleser m.fl., många av dessa andra grupper är migrantarbetare som bosatt sig Hongkong.

Officiellt språk: Kinesiska, men många har kantonesiska som första språk.

Religion: En tredjedel av befolkningen är buddhister eller taoister. Därutöver finns mindre grupper av religiösa och en stor grupp som inte är religiös alls.

Yta: 2 754 kvadratkilometer.

Gini (grad av ojämlikhet, ju högre tal desto större klyftor): 53,9, vilket globalt sett innebär stora ekonomiska klyftor.

15

av 40 möjliga poäng när det gäller politiska rättigheter.

Källa: *Freedomhouse.org*

53

etablerade pro-demokratiska politiker och ledande aktivister greps i januari 2021.

Källa: *Human Rights Watch*
www.hrw.org

Demonstrationer i Hongkong mot den nya utlämningslagen som innebär att kinesisk polis kan gripa en brottsmisstänkt som då riskerar att bli utlämnad till Fastlandskina.
FOTO: HKCTU

TURKIET – kvinnoorganisationer hårt utsatta för förtryck

– Förtrycket har ökat och det civila samhället har fått det svårare. Särskilt hård är repressionen mot kvinnoorganisationer samt mot kurdiska, romska och armeniska sammanslutningar, säger Helin Sahin, chef för Palmecentrets verksamhet i Mellanöstern och Nordafrika.

Palmecentret samarbetar med flera organisationer i Turkiet, det är MR-organisationer, fackföreningar, kvinnoorganisationer och organisationer som arbetar för minoriteters rättigheter. En av de som är hårdast drabbad av regimen alltmer repressiva politik är The Association of Legal Aid Against Sexual Violence, en kvinnoorganisation som ger stöd till kvinnor som blivit utsatta för sexuella övergrepp.

– Främst är organisationen inriktad på att stödja kvinnor som blivit utsatta för sexuella övergrepp av män inom den statliga apparaten, det vill säga av polis, militär och personal i fängelser. Association of Legal Aid Against Sexual Violence erbjuder både juridisk och psykologisk hjälp till brottsoffer, säger Helin Sahin.

Ledargestalt för Association of Legal Aid är människorättsjuristen Eren Keskin. Sedan 30 år tillbaka är hon en välkänd profil inom Turkiets MR-rörelser. Idag har hon drygt 140 politiskt motiverade stämningar riktade mot sig. Det betyder att hon riskerar att dömas till fängelse för resten av livet. Hon är också redan idag dömd till böter som motsvarar omkring en miljon svenska kronor. Ändå vägrar hon att ge upp sin kamp för mänskliga rättigheter i Turkiet.

År 2018 fick Eren Keskin Anna Lindh-priset av Anna Lindhs Minnesfond. Förtrycket mot organisationen har hårdnat sedan dess, precis som för många andra liknande organisationer i landet. Turkiets president Recep Erdoğan har blivit en symbol för det hårdnande klimatet, men Eren Keskin har alltid betonat att det inte bara handlar om honom.

– Även om Erdoğan skulle försvinna skulle staten finnas kvar. Därför tycker jag det är fel att

tala om den auktoritära staten som om den bara skulle handla om en person, förklarade Eren Keskin några år efter att hon tagit emot priset från Anna Lindhs Minnesfond.

Association of Legal Aid har sin bas i Istanbul, men organisationen är verksam i stora delar av Turkiet.

– Det är en organisation med lite resurser, som ändå har haft stor betydelse. Utöver samverkan med oss samarbetar den också med UN Women. Annars är inte de internationella kontaktytorna så omfattande, säger Helin Sahin.

Utvecklingen i Turkiet präglas av att de nationalistiska och auktoritära krafterna fått ökat utrymme. En metod som regimen använder för att tysta civilsamhället är att terrorstämpla folkrörelser och enskilda individer som opponerar sig mot statens förtryck. Enbart ett pressmeddelande som ifrågasätter Erdoğans politik kan leda till att organisationen som skickat ut det anses underminera staten och därför är en terrororganisation.

– Sedan är det uppenbart att staten använt pandemin för att slå ytterligare mot folkrörelser. I början av pandemin förbjöd staten även digitala sammankomster för att hindra oppositionella organisationers möjlighet att fortsätta driva verksamhet. Sådana absurda åtgärder har förstärkt inget att göra med att bekämpa smittspridningen, utan är enbart ett verktyg för att slå sönder det civila samhället, säger Helin Sahin. ■

A close-up photograph of a woman with dark hair and eye makeup, looking directly at the camera. She is surrounded by a dense crowd of people, many of whom are holding up flags and banners. The entire image is overlaid with a semi-transparent red filter. In the background, a banner with the word 'DURDUR' is visible.

TURKIET

Invånare: 83,6 miljoner (2020).

Folkgrupper: 70–75 procent turkar, 19 procent kurder, därutöver finns flera andra grupper

Officiellt språk: Turkiska.

Religion: Nästan 89 procent är muslimer, av vilka 75 procent tillhör sunnigrenen, därutöver finns kristna, judar m.fl.

Största stad: Istanbul.

Huvudstad: Ankara.

Yta: 783 562 kvadratkilometer.

Gini (grad av ojämlikhet, ju högre tal desto större klyftor): 39,7, vilket är en global mellanposition.

50 000

fångar anklagade för terrorism. De flesta av dessa har endast kritiserat regeringen eller varit medlem i en organisation som klassats som terroristisk av regeringen.

*Källa: Human Rights Watch
www.hrw.org*

BELARUS – efter den svarta fredagen har motståndet gått under jorden

– Den 23 juli 2021 kallar vi för den ”svarta fredagen”. Då beslutade regimen att 200 namngivna organisationer ska betraktas som olagliga. I ett slag innebar det en likvidering av det demokratiska civila samhället, säger Julia Mickiewicz, en av de ledande belarusiska demokratiaktivisterna och förbundssekreterare för ABF Belarus.

Julia Mickiewicz konstaterar hur regimens förbud och brutala våld förändrat motståndet.

– Demonstrationerna på gatorna har upphört, men motståndet drivs vidare med andra metoder. Många oppositionella har också lämnat landet och verkar från andra länder. Jag har tagit min tillflykt till Litauen, andra har flytt till Polen, Ukraina och Georgien.

FOTO: DAVID ISAKSSON

Scenförändringen i Belarus är dramatisk. Söndagen den 9 augusti 2020 utropade sig Alexandr Lukasjenko vinnare i presidentvalet. Han hade varit landets president sedan 1991 och vid flera tillfälliga val har han blivit kritiserad för att säkra makten genom valfusk. Men denna gång hände något nytt. Kritiken stannade inte vid köksborden utan manifesterades genom gigantiska demonstrationer med hundratusentals deltagare och vid stora fabriker strejkade arbetarna med krav på Lukasjenkos avgång. Både i Belarus och omvärlden trodde många att presidentens dagar var

räknade. Dessvärre hände det motsatta. Presidenten har slagit tillbaka protesterna med brutalt våld. Idag är det farligt att kritisera den politiska makten. Lukasjenko har också utnyttjat pandemin för att stärka repressionen, bland annat genom att använda registrering av covid-pass för att kontrollera och registrera människor.

– Motståndet mot Lukasjenko är oförändrat, men i takt med att regimen blivit mer brutal har det blivit nödvändigt att flytta protesterna från öppna platser till slutna rum, säger Julia Mickiewicz och nämner särskilt underjordiska möten och studiecirkel som ibland äger rum hemma hos enskilda personer och ibland digitalt på nätet.

Samtidigt har den optimism som tidigare rådde inom oppositionen förskjutits till att anta och hoppas på en mer långsiktig strategi.

– Många är förstås rädda. Människor inser att de riskerar att förlora sina jobb och deras anhöriga kan bli bestraffade om de kritiserar regimen. Även om de stödjer oppositionen är det inte säkert att de vågar delta i motståndet. Samtidigt finns många som tar risker och fortsätter att organisera underjordiska möten och aktiviteter.

Julia Mickiewicz beskriver den enorma bredden av krafter inom oppositionen. Centrala aktörer är kvinnoorganisationer, strejkkommittéer, studentrörelser, samt sammanslutningar för kulturarbetare och idrottsmän etc. Dessa binds sedan samman i några olika nätverk. Julia Mickiewicz pekar särskilt på Förenade rörelsen för civilsamhället och Stiftelsen för solidaritet.

Inga Näslund, Palmecentrets expert på utvecklingen i Belarus, ger en likartad bild. Hon konstaterar att oppositionen trotsar förtrycket och att uppfinnesrikedomen är stor. Inga Näslund ger flera

BELARUS (tidigare känt som Vitryssland)

Invånare: 9,3 miljoner (2021).

Folkgrupper: 85 procent belaruser, därutöver finns ryssar, polacker m.fl.

Officiella språk: Belarusiska och ryska.

Religion: Drygt hälften av befolkningen är kristna, varav majoriteten tillhör den ortodoxa kyrkan, drygt 40 procent uppger att de saknar religiös tro.

Största stad: Minsk.

Huvudstad: Minsk.

Yta: 207 595 kvadratkilometer.

Gini (grad av ojämlikhet, ju högre tal desto större klyftor): 25,5, vilket globalt sett betyder en relativt hög grad av jämlikhet.

589

politiska fångar 2021.

40

civilsamhällesorganisa-
tioner upplöstes av
myndigheterna 2021.

*Källa: Monitor Civicus
monitor.civicus.org*

exempel på den politiska oppositionens nya metoder. Hon berättar att ett av verktygen redan före det senaste presidentvalet har varit att applådera överdrivet länge när Lukasjenko eller andra företrädare för regeringen visar sig. Det har fått Lukasjenko att förbjuda applåder på de egna partikongresserna. En annan metod är att överge digitala inlägg som lättare kan spåras till traditionella tryckta publikationer och flygblad som ingen vet var de kommer ifrån. En viktig samlande symbol för oppositionen har blivit den vit-röd-vita fanan, ett kännetecken för den belarusiska republiken. Det har i sin tur gett upphov till andra protester, som röd-vita fyrverkerier. Samtidigt har det blivit svårare för oppositionen att överhuvudtaget verka i Belarus, många oppositionspolitiker och ideella organisationer har tagit sin tillflykt till Vilnius i Litauen.

Människors revolt mot makten i Belarus har flera specifika kännetecken. Redan innan valet 2020 blev flera av Lukasjenkos utmanare antingen arresterade eller tvingade i exil, däribland bloggaren Siarhej Tsjchanouski, diplomaten Valeryi Tsjapkala och finansmannen Viktor Barbaryka. De som Lukasjenko manövrerade ut var män, förmodligen kunde han inte ens föreställa sig att oppositionen därefter skulle ledas av tre kvinnor: Svjatlana Tsjchanouskaja, Veranika Tsjapkala och Maria Kalesnikava. Viktigast av dessa tre är den förstnämnda, Svjatlana Tsjchanouskaja, förmodligen var hon också den verkliga segraren i presidentvalet om det inte förekommit fusk. Efter presidentvalet tvingades hon lämna landet. Hon arresterades direkt och förhördes i 12 timmar innan hon släpptes vid gränsen. Sedan dess är hon en del av exiloppositionen i Vilnius, och räknas som dess viktigaste ledare.

Det finns också andra specifika kännetecken på protesterna i Belarus. Julia Mickiewicz menar att en förklaring till oppositionens breda stöd är att det finns en ny ung generation i landet som ofta rest och jobbat utomlands och sett att samhället kan vara organiserat på ett annat och mer öppet sätt. Flera av dem jobbar med kommunikation, journalistik, IT, kultur eller är studenter.

– När de sedan greps av polis och utsattes för misshandel reagerade deras föräldrageneration. De vill inte ha sina barn i fängelse. Till stor del var det alltså de unga som drog med sig de äldre i protesterna.

Lukasjenko har spelat bort sina kort. Att han kan klamra sig fast vid makten har geopolitiska orsaker. Avgörande är att Putin gett honom

beskydd och inte krävt hans avgång. Men för att på ytan kväsa oppositionen har det krävts drastiska åtgärder; tusentals har misshandlats, ett tiotal har dödats av polisvåld, 35 000 människor har vid något tillfälle blivit fängslade, 5 000 har dömts till fängelsestraff, varav 600 är uppenbara politiska fångar. Därutöver har tusentals människor lämnat landet, främst till Litauen, Polen, Ukraina och Georgien.

Idag förekommer inte längre några demonstrationer på gatorna i Belarus. Det är för farligt. Det har också blivit svårare att besöka landet. I maj 2021 tvingade belarusisk militär ner ett trafikplan som passerade landets luftrum på väg till Litauen, för att kunna gripa den oppositionella Roman Protasevitj. Det har lett till att flera länder bojkottar flygförbindelser till Belarus. Även landvägen mellan Litauen och Belarus är för tillfället stängd. För att ta sig från Sverige till Belarus krävs därför en rejäl omväg, som att flyga över Istanbul.

Oppositionen mot Lukasjenko, både den som finns i Belarus och den som befinner sig i exil, inser att förändringen av landet kommer att ta tid. Den tidigare bubblande optimismen och tron på en snabb förändring har bytts ut mot en långsiktig strategi. Det stora hindret är geopolitiskt. Så länge Ryssland håller Belarus under armarna är det svårt att demokratisera landet. I det tysta fortgår emellertid motståndet. Palmecentret samverkar med flera organisationer, däribland fackföreningar och bildningsorganisationer. Många har idag sin bas i Litauen, andra verkar i det fördolda i Belarus.

Studiecirkelmetoden är ett av de verktyg som spridits från svenska ABF till Belarus. Idag bedrivs studiecirkelarna ofta i hemlighet, men de går inte att stoppa. Även i fängelseceller, där ofta flera oppositionella samlats, har de arresterade använt tiden för att bedriva studiecirkel.

– Jag satt själv i fängelse i 15 dagar i oktober 2020. Vi höll modet uppe genom att turas om att hålla inledningar – om det politiska läget i Belarus, om feminism och fackliga frågor – för att sedan diskutera tillsammans. Motståndet går inte att stoppa, säger Julia Mickiewicz. ■

Sedan augusti 2020 har mer än 35 000 fredligt protesterande människor fängslats i Belarus. Idag förekommer inte längre några demonstrationer på gatorna, det har blivit för farligt.
FOTO: ALYAXANDRA PILIPOVICH-SUSHCHYTS

Zimbabwe – ekonomisk kollaps och de som protesterar slås ner

– Förföljelserna, trakasserierna och gripandet av fackliga medlemmar fortsätter, säger Japhet Moyo, generalsekreterare för den fackliga federationen ZCTU, Zimbabwe Congress of Trade Unions, och tillägger att förtrycket mot de fackliga organisationerna är en del av en större trend.

Enligt Japhet Moyo har hela det civila samhället successivt pressats tillbaka i Zimbabwe. Han beskriver hur myndigheterna allt oftare betraktar det fackliga arbetet som något kriminellt och att de anställdas rätt att organisera sig gång på gång kränks.

– Utrymmet för fackliga organisationer att agera har minskat.

Calle Sundstedt, handläggare vid Palmecentret, beskriver i konkreta ordalag vad hoten mot fackligt aktiva och andra delar av det civila samhället kan innebära.

– Några har fått gevärskulor hemskickade i kuvert i brevlådan. Andra får dödshot på sms eller meddelanden om att deras barn kommer råka illa ut om de inte håller tyst. Avsändaren är nästan alltid anonym. Men det går inte att ta miste på vad som är avsikten. Läget för det civila samhället i Zimbabwe är svårare än det varit på länge.

Dessvärre har förhoppningarna om en starkare position för det civila samhället successivt grusats i Zimbabwe. Förväntningarna om en demokratisk utveckling var stora efter att president Robert Mugabe tvingades bort från makten 2017. Efterträdaren Emmerson Mnangagwa lovade att landet skulle bli mer öppet och pressfriheten skulle stärkas. Han utlovade också reformer av det ledande partiet Zanu-PF. Men inga av dessa löften har infriats. Tvärtom är det nya styret lika obenäget att tåla kritik som den tidigare statsledaren Mugabe. Detta stod klart 2019 när människor demonstrerade mot höjda bensinpriser. Protesterna bemöttes av våld från säkerhetstjänsten. Enligt Human Rights Watch sköts 17 personer ihjäl och tusentals greps. Idag fortsätter förtrycket mot det civila samhället.

Palmecentret samarbetar för närvarande med 13

organisationer i Zimbabwe. Flera av dessa är fackförbund anslutna till den fackliga federationen ZCTU, däribland Lantarbetareförbundet. Andra partner är ungdomsorganisationer, kvinnoorganisation Wipsu, lokala Folkets Hus-rörelser och en lokal teatergrupp som spelar på arbetsplatser.

– De rapporterar samfällt om hur regimen försöker skrämja till tystnad. Det är också tydligt att restriktionerna under pandemin använts selektivt för att stoppa oberoende organisationer. När regeringen har arrangerat sammankomster har det varit tillåtet med massmöten, medan förbuden riktade mot det civila samhället har varit mer strikta, säger Calle Sundstedt.

Nu diskuterar också parlamentet en ny lagstiftning för att än mer öka den statliga kontrollen av oberoende organisationer. Redan idag måste organisationer vara statligt registrerade för att ha rätt att verka, nu vill regeringen stärka statens möjligheter att också ställa krav på vad organisationerna ska arbeta med.

– Helst ser man att det civila samhället jobbar med att leverera välfärd, som att dela ut mat. Däremot vill man inte ha ett civilt samhälle som kritiserar regeringen, säger Calle Sundstedt.

Parallellt med den auktoritära utvecklingen har Zimbabwe ekonomiskt slagits i spillror. Landets valuta har kapsejsat, idag är det bara Venezuela och Libanon som har högre inflation. Värdet på lönerna är en 20-del av vad de var för bara två år sedan. Inte bara de fattigaste har drabbats, även stora delar av medelklassen har sjunkit ner i armod. Krisen har också lett till att arbetslösheten skjutit i höjden. Idag försörjer sig de flesta på tillfälliga jobb inom den informella ekonomin, något som i sin tur har

Den fackliga federationen ZCTU har medlemmar från alla politiska läger. Regimen försöker skrämma alla oberoende organisationer till tystnad.
FOTO: ZCTU

underminerat skattebasen och möjligheten att bedriva offentlig service. För närvarande ligger medianlönen för offentligt anställda 60 procent under fattigdomsgränsen och 49 procent av befolkningen lever i extrem fattigdom enligt Internationella valutafonden.

– Regeringen har visat sig oförmögen att få ordning på ekonomin. Det har till och med blivit problem med att leverera tillräckligt med livsmedel till befolkningen. Detta har skapat ett stort missnöje. Men när människor har protesterat mot skenande priser och höjda skolavgifter har regimen svarat med våld. De självständiga folkrörelserna fortsätter samtidigt att protestera. Hur civilsamhället utvecklas är avgörande, om det inte förblir vitalt och kan upprätthålla sin granskande roll riskerar den zimbabwiska demokratin att brytas sönder, säger Calle Sundstedt.

Tabani Moyo, stationerad i Zimbabwes huvudstad Harare och regionalt ansvarig för medieinstitutet MISA ger en snarlik bild, men ser likartade tendenser i flera länder i södra Afrika.

– I Zimbabwe har dokumentärfilmaren Hopewell Chin'ono förföljts, i Tanzania försvann den grävande reportern Azory Gwanda 2017 och har sedan dess inte återfunnits och i Moçambique försvann journalisten Ibraimo Mbaruco 2020. Vi ser också hur den politiska makten i Eswatini försöker skrämja journalister till tystnad, ett exempel är förföljelsen av journalisterna Eugene Dube och Zweli Dlamini.

Tabani Moyo är också oroad för att flera länder i regionen stängt ner internet i samband med folkliga protester och utbrett politiskt missnöje.

– Det har vi sett i Demokratiska republiken Kongo, Eswatini, Tanzania, Zambia och Zimbabwe.

Tabani Moyo summerar:

– Vi ser en blandning av olika åtgärder i länder i södra Afrika för att få kontroll över media och oberoende opinionsbildning. Det kan handla om lagar för att öka statens inflytande över media och det civila samhället, om plötsliga nedkopplingar av internet, men också om försvinnanden, misshandel och mord. ■

ZIMBABWE

Invånare: 14,6 miljoner (2019).

Folkgrupper: Drygt 99 procent tillhör afrikanska folkgrupper varav shona och ndebele är de två största.

Officiella språk: 16 språk är officiella, däribland chewa, shona, ndebele, kalanga.

Religion: Omkring 85 procent av befolkningen är kristna, varav majoriteten tillhör den protestantiska kyrkan, därutöver finns bland annat traditionella religioner.

Största stad: Harare.

Huvudstad: Harare.

Yta: 390 757 kvadratkilometer.

Gini (grad av ojämlikhet, ju högre tal desto större klyftor): 50,3, vilket är en global mellanposition.

70

regimkritiker fördes
bort och torterades
2020.

Källa: Human Rights Watch
www.hrw.org

ESWATINI – folkliga protester har slagits ner

– En direkt orsak till att våldet eskalerat är att det fram till nu varit möjligt att skicka vidare medborgarförslag från den lokala offentliga förvaltningen, så kallade ”tinkhundlas”, till parlamentet. Under sommaren 2021 stoppades den möjligheten. Det ledde till upplopp och protester. Säkerhetsstyrkorna svarade med hårt våld. Många föll offer för polisens kulor, säger Calle Sundstedt, en av Palmecentrets Afrika-experten.

Sedan 1973 är alla politiska partier förbjudna i Eswatini. Inte heller tillåts oppositionella organisationer, pressfriheten är beskuren och domstolarna kontrolleras av statsapparaten.

Friheten i landet har länge varit inskränkt, men under det senaste året har något hänt. Det har blivit ännu farligare att protestera. Repressionen har tilltagit. Den enväldige monarken, kung Mswati III, använder alltmer brutalt våld för att försvara sin position.

I maj 2021 dödades den oppositionella juridikstudenten Thabani Nkomonye under det att han hölls i förvar av polisen. När de sörjande samlades till en ceremoni attackerades de av polisen och blev beskjutna med gummikulor. En av dem som skadades var Nkomonyes mamma.

I juni hänvisade regimen till behovet av att bekämpa covid-19 när möjligheten för medborgare att skicka förslag till parlamentet togs bort. Det fick missnöjet att explodera. För första gången på årtionden blev de folkliga protesterna stora. De stora gatorna i landets två största städer, Manzini och Mababane, fylldes av demonstranter. Regimen svarade med våld. Ett 70-tal människor dödades, 500 skadades och 800 greps av polis.

Idag är protesterna tillbakapressade. Det är till och med farligt att ha på sig en t-shirt med ett textat politiskt budskap. Ännu mer riskabelt är det att bära en partinål.

Trots förbudet för politiska partier finns partier som verkar underjordiskt, varav två socialdemokratiska partier, Swadepa och Pudemo.

– Den definitiva nedstängningen av det politiska rummet har blivit tydlig. Nu tillåter regimen inte ens att människor lämnar in förslag om förbättringar, säger Mbongiseni Shabangu, generalsekretäre i Swadepa.

Tillsammans med övriga politiska partier, fackföreningsrörelsen och andra organisationer har Swadepa och Pudemo enats om ett antal krav som handlar om mer demokrati, frisläppandet av politiska fångar och att ansvariga för repressionen ska ställas till svars.

De två socialdemokratiska partierna i Eswatini är i likhet med Palmecentret medlemmar i det globala socialdemokratiska nätverket Progressive Alliance.

– Företrädarna från Eswatini ber oss att lyfta frågan om repressionen till politisk nivå. Både Sverige och EU bör agera. Eswatini är ett litet land, men det betyder inte att vi ska vara mer överseende och tolerera det ökande förtrycket. Nu är det viktigt att landets regim möter ett ökat tryck från omvärlden, säger Calle Sundstedt. ■

ESWATINI (hette tidigare Swaziland)

Invånare: 1,1 miljoner (2020).

Folkgrupper: Omkring 85 procent av befolkningen är swazi och 10 procent zulu, därutöver finns flera mindre grupper.

Officiellt språk: Swazi och engelska.

Religion: Drygt 80 procent är kristna, varav de flesta är protestanter, därutöver finns traditionella religioner m.fl.

Största stad: Mazini.

Huvudstad: Mbabane är säte för regeringen och Lobamba för den juridiska makten.

Yta: 17 364 kvadratkilometer.

Gini (grad av ojämlikhet, ju högre tal desto större klyftor): 54,6, vilket betyder att klyftorna i Eswatini är mycket stora i global jämförelse.

1

av 40 möjliga poäng när det gäller politiska rättigheter.

Källa: Freedomhouse.org

SERBIEN – ett riggat politiskt system som gynnar den högernationalistiska regeringen

– Den statliga propagandan är grov och brutal. Fria medier och politisk opposition beskrivs som tjuvar och förrädare. Alla de fem serbiska tv-kanalerna, varav fyra är privata och representerar public service, låter likadant. Ännu grövre är de två dagliga tabloidtidningarna, säger Danilo Milic som arbetar på Palmecentrets kontor i Serbiens huvudstad Belgrad.

Danilo Milić skildrar Serbien som ett land i stil med Viktor Orbáns Ungern eller Recep Erdoğans Turkiet, men ett land som gått under radarn och inte får samma internationella kritik. En orsak till det är att den serbiska regeringen anstränger sig för att allt ska se bra ut på pappret. Regeringen hoppas att landet i framtiden ska kunna bli medlem i EU. Därför är det nödvändigt att blidka EU-kommissionen.

När Slobodan Milošević förlorade makten 2000 fanns förhoppningar om ett öppnare samhälle. Under en period styrde Boris Tadić från det Demokratiska Partiet landet. Men partiet försvagades på grund av korruption och inre splittring.

– Trots mutorna och vanskötseln framstår perioden som en gyllene era för demokratin jämfört med tillståndet idag. Den grova retoriken och avsaknad av intellektuell debatt har lett till att många unga och välutbildade människor lämnar landet, säger Danilo Milić.

Under 2012 tog det nationalkonservativa Serbiens progressiva parti makten. Vid den tiden leddes partiet av Tomislav Nikolić. Sedan 2017 har ledarskapet tagits över av Aleksandar Vučić som också är Serbiens nuvarande president.

– Den partipolitiska oppositionen är söndersmulad. Det Demokratiska Partiet har splittrats flera gånger och har nästintill upphört att existera.

Danilo Milić menar att det inte existerar någon samlad och kraftfull opposition i landet.

– Visst, det finns många mindre grupper som gör motstånd, däribland fackföreningar och kvinnoorganisationer. Flera av dessa får också stöd av

Palmecentret. Sedan finns en växande grön rörelse som kan komma att utmana makten. Allt detta är viktigt, men för närvarande är motståndet för svagt. Det kan inte på allvar utmana makten.

Det som också skapar speciella ramar för politiken är det geopolitiska sammanhanget. Den serbiska regeringen driver på för att bli medlem i EU, men har ett nära samarbete med både Ryssland och Kina, som bland annat försett landet med vaccin mot covid-19. Befolkningen i landet var vaccinerad före medborgare i EU-länderna, något som använts för att kritisera EU.

Palmecentret samverkar idag med flera organisationer i Serbien. De som särskilt ofta har hamnat i skottgluggen för hätska kampanjer är ideella organisationer, NGO:s, som stöttar oberoende medier, övervakar politiska val och granskar offentliga upphandlingar.

– Sådan verksamhet är inte uppskattad av staten. De blir ständigt attackerade. Sedan samarbetar Palmecentret också med flera fackliga organisationer. Även de är utsatta, men det finns en facklig tradition av att försöka uppnå kompromisser med de styrande oavsett vilka som sitter vid makten. Det gör att deras situation ofta är något bättre. Däremot brukar regeringen agera hotfullt mot lokala fackföreningar som inte rättar in sig i leden, säger Johan Schmidt, chef för Palmecentrets verksamhet i Europa och som arbetar med projekt på Balkan på Palmecentret.

Ett exempel på en sådan lokal facklig organisation är den starka Metallklubben vid den stora

Fiat-fabriken i industristaden Kragujevac 14 mil söder om huvudstaden Belgrad. Under de senaste åren har det varit flera strejker på fabriken. När arbetarna krävt högre löner och bättre arbetsvillkor har fabriksledningen hotat med att flytta tillverkningen till Polen. Även den då ansvariga arbetsmarknadsministern, Zoran Dordević, från Serbiens progressiva parti, har ingripit och hävdat att de strejkande arbetarna var illojala mot staten och att de istället borde vara mer återhållna i sina krav och "visa kärlek för Serbien".

Serbien är inte Belarus eller Hongkong. Reger-

ingen använder inte våld för att kväsa opposition. Den politiska oppositionen i landet menar samtidigt att politiken är riggad, att regeringspartiet använder nepotism och osaklig propaganda för att stärka sin egen makt. En effekt av kritiken har paradoxalt nog lett till att det styrande Serbiens progressiva parti ytterligare stärkt sin makt. Oppositionen har nämligen bojkottat de parlamentariska valen i protest mot den i deras ögon ojämna politiska spelplanen. Men det har inneburit att de kritiska rösterna i parlamentet blivit ännu svagare. ■

SERBIEN

Invånare: 6,9 miljoner (2020).

Folkgrupper: Drygt 83 procent serber, därutöver finns grupper av ungrare, romer m.fl.

Officiellt språk: Serbiska.

Religion: Omkring 90 procent av befolkningen är kristna, varav de flesta tillhör den ortodoxa kyrkan.

Största stad: Belgrad.

Huvudstad: Belgrad.

Yta: 88 361 kvadratkilometer.

Gini (grad av ojämlikhet, ju högre tal desto större klyftor): 33,3, vilket är en global mellanposition.

93

Serbien rankas som land nummer 93 i världen när det gäller pressfrihet. Pressfriheten i landet har försämrats.

Källa: RSF. rsf.org/en/serbia

Summering – ett allvarligt läge

I denna rapport har läget analyserats för det civila samhället i sju länder. Många fler länder skulle kunna nämnas där oberoende folkrörelser och politisk opposition blivit alltmer trängda. Det är lätt att bli mörkrädd. Varför sker denna utveckling nu? Och vad kan göras?

Det finns inte en utan flera förklaringar till den auktoritära utveckling som underminerar det civila samhället i en rad länder. I Palmecentrets tidigare rapport "Frihet i fara" finns en översikt av olika analyser. Det handlar bland annat om hur ökade klassklyftor skapat skärpta spänningar, hur globaliseringen skapat ekonomiska vinnare och förlorare och hur dessa tendenser får stater att vända sig inåt i en radikal nationalism. En annan förklaring är att den auktoritära utvecklingen blir ett självspelande piano. När flera länder utvecklas i auktoritär riktning blir det enklare att motivera samma utveckling i andra länder. Inte minst är detta tydligt i synen på att ta emot flyktingar, där åtstramningar av politiken i ett land får andra länder att göra på liknande sätt.

Så vad göra nu?

Det finns inga enkla svar på den frågan. För att skydda och stärka det civila samhället och oberoende organisationer och medier krävs flera saker. En strategi är att sätta press på stater som kväser oppositionen, förbjuder fackföreningar och stänger fria medier. Detta tryck utövas både av det civila samhället, enskilda stater och internationella institutioner som FN och EU.

En annan strategi är att koppla samman det civila samhällets frihet med välfärd och jämlikhet. Vi vet att länder blir sårbara för nationalism och inskränkta rättigheter när klassklyftorna ökar. Att lyfta människor ur ekonomisk fattigdom hänger därför samman med frågan om folkrörelser och mediers frihet.

En tredje strategi är att oberoende och demokratiska folkrörelser i världen samarbetar och stödjer varandra. Efter den linjen arbetar bland annat Palmecentret. De folkrörelser och ideella organisationer, NGO:s, i omvärlden som bjuder motstånd mot den auktoritära utvecklingen är av olika slag och fyller olika funktion. Till de breda organisationerna som samlar många medlemmar hör ofta

fackföreningar. I många auktoritära stater, som i Belarus, tillåts för det mesta inte oberoende fackföreningar att sluta kollektivavtal men spelar ofta en viktig roll för det folkliga motståndet. Sedan finns en stor uppsjö av folkrörelser och ideella organisationer, NGO:s, som ibland har en bred bas och som ibland gör stor nytta genom att vara specialiserade på vissa frågor, hit hör bland annat organisationer som verkar för mänskliga rättigheter, jämställdhet, medias frihet etc. Utöver detta har också studieförbund och organisationer som bedriver utbildning en särskild betydelse. För att bygga upp ett långsiktigt motstånd krävs att folkrörelserna utbildar företrädare och skapar arenor för gemensamma analyser. Samverkan mellan folkrörelser över nationsgränserna kan samtidigt ha olika syften, men när det civila samhället hotas är stödet från omvärlden av särskild vikt. Frågor som handlar om demokrati, välfärd och mänskliga rättigheter är inte snäva nationella frågor utan gemensamma globala angelägenheter. Därför behövs ett samarbete mellan demokratiska folkrörelser. ■

FOTO: YLVA SÄPVELIN

Anna Sundström
Generalsekreterare

Olof Palmes
Internationella Center

CIVILA SAMHÄLLET UNDER ATTACK

– en rapport om den auktoritära utvecklingen

Folkrörelser, fackföreningar och ideella organisationer över hela världen vittnar om hur deras medlemmar och ledare hotas, förföljs och ibland fängslas. Den demokratiska utvecklingen går åt fel håll i land efter land, och globalt sett är det civilsamhället som fått utstå den värsta försämringen det senaste decenniet. I den här rapporten zoomar Palmecentret in på hur det civila samhället förtrycks i sju av organisationens verksamhetsländer. Bilden vi får är mörk.

www.palmecenter.se